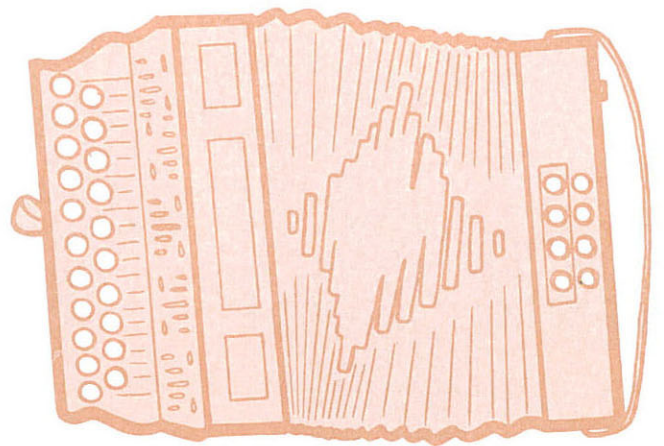

III PART: REPERTORI/ANÀLISI

Mètode d'acordió diatònic

Diatònic, gralla de claus, caixa.

Diatònic i violí, sovint junts als balls de pagès, acompanyant els cap-grossos.

Ara que ja comencem a dominar l'instrument caldrà que ens orientem sobre com continuar estudiant. El primer que farem serà simplificar el sistema d'escriptura: ens aprendrem de memòria les notes que hi ha als botons, de tal manera que a poc a poc prescindirem de posar els números a les partitures.

Les 10 primeres peces són tradicionals catalanes, ja que la música del nostre país ha de ser una part important del repertori i la investigació que vagis fent i també perquè l'acordió diatònic és ben adequat per acompanyar molts d'aquests balls tradicionals i populars. Dissortadament cap de les peces d'aquesta tercera part no ha pogut ser enregistrada, perquè a la cinta ja no hi cap res més.

A continuació s'expliquen algunes nocions d'harmonia, per poder analitzar més les melodies, i per estudiar una mica les escales i els acords. Trobaràs uns quadres on hi ha tots els acords que podem fer amb la mà dreta. Després hi ha uns exercicis per practicar totes les notes de l'acordió i per agafar agilitat en creuar. Abans de les darreres partitures, hi ha uns esquemes d'altres acords molt propers a l'estudiat, i que interessa de conèixer perquè els podrem tocar fàcilment. Les últimes partitures són exemples senzills de música característica del diatònic.

La intenció general és la d'oferir material i idees per poder continuar treballant, al mateix temps que donar-te autonomia perquè puguis fer-te el teu propi repertori, tocant melodies que records o aprenent-les de discs i partitures, sempre aprofitant totes les possibilitats que té l'instrument.

I encara resta el més important: cadascú haurà d'anar descobrint, amb el temps i a base de

tocar molt, les possibilitats que té el seu propi acordió, el seu estil personal a l'hora de tocar-lo. Caldrà escoltar-nos i fer atenció a totes les melodies, tocant-les amb suavitat o energia, segons el que ens inspirei cadascuna. I recorda que ja pots començar a fer les teves pròpies composicions: tant se val si són senzilles, tindran un gran valor si les has fetes tu, i llavors ja ningú no podrà negar-te que has entrat a la categoria d'autèntic músic.

Tocar amb altres instruments: és molt interessant que, en la mesura de les teves possibilitats, procuris tocar acompanyat d'altres instruments. Això t'obligarà a tocar i escoltar al mateix temps, et facilitarà poder fer variacions i t'animarà a preparar un repertori, a treballar-lo i a presentar-lo davant d'un públic. Per tocar amb el diatònic serveixen molts instruments; vet aquí uns exemples:

- De vent:* flauta dolça, flabiol, clarinet.
flauta travessera, gralla, saxòfon. Cornamusa.
- De corda:* Violí, guitarra. Piano.
Banjo, mandolina, timple canari. Viola de roda.
- De percussió:* Pandereta com el més important.
Caixa o bateria, triangle, etc.

La llista es podria allargar molt, però no cal. Has de tenir present que els altres instruments s'hauran d'adaptar a l'afinació del teu acordió, la qual cosa no té més problema si tens un SOL/DO o un DO/FA o encara algun altre afinat diferent. Per tocar amb un flabiol o una gaita t'anirà molt millor tenir un diatònic en DO/FA.

Mètode d'acordió diatònic

El metrònom: per estudiar a casa és interessant aquest aparell, el qual serveix només per anar marcant-nos el temps amb el qual tocarem una melodia. Tant en els mecànics com en els elèctrics seleccionem una velocitat (el número són pulsacions/minut) i ens adaptem a ella mentre

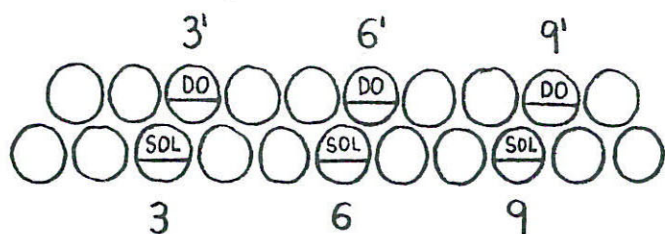
anem tocant. Per tant, un bon exercici que podríem realitzar quan ja sàpigues una peça, serà tocar-la al mateix temps que sona el metrònom: veuràs que costa una mica, ja que hem d'anar exactament al ritme que ens marca el tic-tac.

Estudi i memorització de les notes de l'acordió diatònic

Per facilitar-nos d'aprendre temes nous, per intercanviar-nos material o per tocar amb altres instruments, ens anirà molt bé conèixer una mica més el llenguatge musical. Caldrà aprendre a identificar les notes del pentagrama, i a relacionar-les amb les dels botons.

Les partitures que llegirem estaran sempre en tonalitat de SOL i de DO, com fins ara. Les notes seran les que sonen al teu acordió si està afinat en aquests tons, i si està afinat diferent, no en facis cas: aprèn-te les notes com si fos un SOL/DO. L'únic problema que pots tenir és que quan toquis amb altres instruments, aquests hauran de transportar les partitures a la tonalitat del teu acordió. (Considerarem, per tant, el diatònic, com un instrument transpositor: el que sempre llegeix les partitures d'una mateixa manera, encara que aquestes sonin diferent segons l'afinació de l'instrument).

Aplicant aquestes consideracions teòriques a la pràctica, comencem per aprendre a identificar les notes següents:

Aquestes són les fonamentals de cada una de les dues escales, i les hem de tenir ben localitzades (si et marques algun botó, per trobar-lo amb el tacte, tria el 6 i el 6', o també els 3, 3', 9 i 9'). Al pentagrama, aquestes notes les escriurem:

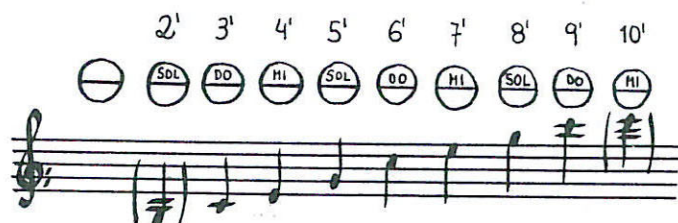
Un detall: al començament del pentagrama

sempre hi ha escrit el signe , que se'n diu clau de sol, i que ens identifica les notes que ara anirem aprenent. Entremig dels dos puntets que té darrera (que a vegades no es posen) hi ha la segona línia del pentagrama, i precisament la clau de sol ens indica que la nota que escrivim sobre aquesta línia és el sol. Com que les altres notes llavors ja es dedueixen automàticament, aquest signe ens determina quines són les notes que hi ha dibuixades al pentagrama. Es fan servir altres claus quan les notes són totes molt greus o molt agudes i llavors, amb la clau de sol, sortirien del pentagrama i es farien difícils de llegir. Nosaltres només farem servir aquesta clau, és a dir, que, com que als primers cops de dibuixar-la surten uns «cucs» bastant divertits, ja pots anar provant de fer-la: comences pel mig, dones una volteta, cap a dalt, canvi de sentit, i cap a baix per acabar-la.

Passem a veure quines són les notes que ens sonen als botons, i com s'escriuen al pentagrama; a poc a poc les hauràs de memoritzar i reconèixer perfectament. Vés fabricant-te els teus propis exercicis amb paper pautat (el que té dibuixades les ratlles del pentagrama) per arribar a conèixer el nom de les notes sense dubtar. I després vés aprenent-te com tenim les notes distribuïdes als botons; ja veuràs que, amb una mica de temps, no és tan difícil com sembla. Aquestes notes són:

FILA DE DO

Prement:

III part: Repertori/Anàlisi

Estirant:

2' 3' 4' 5' 6' 7' 8' 9' 10'

○ SI RE FA LA SI RE FA LA SI

Fila de DO, sencera:

1 ① 2 ② 3 ③ 4 ④ 5 ⑤ 6 ⑥ 7 ⑦ 8 ⑧ 9 ⑨ 10 ⑩

LA# SOL# SI DO RE MI FA SOL LA DO SI MI RE SOL FA DO LA MI SI

FILA DE SOL

Prement:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

○ RE SOL SI RE SOL SI RE SOL SI RE

Estirant:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

○ FA# LA DO MI FA# LA DO MI FA# LA

Fila de SOL, sencera:

1 ① 2 ② 3 ③ 4 ④ 5 ⑤ 6 ⑥ 7 ⑦ 8 ⑧ 9 ⑨ 10 ⑩ 11 ⑪

DO# RE# FA# SOL LA SI DO RE MI SOL FA# SI LA RE DO SOL MI SI FA# RE LA

Sistema d'escriptura simplificada

A partir d'ara farem les partitures més simples: ens basarem en la partitura normal, i al damunt hi anirem apuntant les indicacions necessàries per facilitar de poder tocar-la amb el nostre diatònic.

Pots fer-te un esquema ben gran, i el tens sempre a mà. Per exemple:

1'	2'	3'	4'	5'	6'	7'	8'	9'	10'
La#	Sol	Do	Mi	Sol	Do	Mi	Sol	Do	Mi
(Sol#)	(Si)	(Re)	(Fa)	(La)	(Si)	(Re)	(Fa)	(La)	(Si)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Do#	Re	Sol	Si	Re	Sol	Si	Re	Sol	Si	Re
(Re#)	(Fa#)	(La)	(Do)	(Mi)	(Fa#)	(La)	(Do)	(Mi)	(Fa#)	(La)

O si no saps identificar bé les notes al pentagrama, pots fer-te'n un on hi sigui tot inclòs. Per exemple:

(Aquest sí que caldrà tenir-lo ben a la vista, perquè ens servirà de plantilla per posar els números dels botons a les partitures).

La mà esquerra: memoritza els acords, perquè aviat deixaràs de trobar els números dels botons i hi haurà només el nom dels acords. (Escriurem els números en casos especials, o al primer compàs perquè es vegi bé el ritme de l'acompanyament.)

2-1	4-3
SOL	DO
(RE)	(SOL)
6-5	8-7
MI	FA
(LA _m)	(FA)

A partir de la partitura, doncs, podrem fer diverses coses:

—Apuntar els números dels botons, com hem fet fins ara, basant-nos en els requadres que hi ha a l'apartat anterior. Aquest sistema és

Mètode d'acordiò diatònic

aquell al qual estem acostumats, però és massa embolicat: pots fer-lo servir sempre que vulguis, però intenta acostumar-te a anar-lo deixant de banda (una bona idea és escriure els números amb llapis, i al cap d'uns dies els esborres).

—Indicar a sobre la nota si és obrint o tancant: és un sistema bo per ajudar-te, sobretot en peces que es toquen sense creuar i en començar a estudiar-les. Només cal fer un cercle sobre la nota que farem aspirant. Per exemple, l'escala de DO seria:

—Marcar, amb una creu, les notes que fem amb la fila de dins. Aquest és el millor sistema en partitures complicades on creuem molt, i és el que farem servir principalment. Tu et pots escriure, a més, els altres dos sistemes indicats, ja que si saps que aquella nota és a la fila de dins o a la de fora, podràs deduir a quin botó es troba i si es toca prement o estirant. Potser et semblarà complicat d'entrada, però a la llarga amb aquesta indicació i la següent, n'has de tenir prou.

Exemple: Escala de LA m

L'aspa (×) indica: fila de dins.

—L'acompanyament el posarem amb el nom de l'acord, i també li farem un cercle si és aspirant. Això ens indicarà visualment si estem obrint o tancant, al mateix temps que explicita com fem els acords de SOL i FA, ja que es poden trobar en els dos sentits.

Amb l'acord que indica obrint, ja veiem que totes les notes que puguem les farem obrint. Tal com dèiem, t'ho pots marcar a sobre, per facilitar la lectura, i et quedaria:

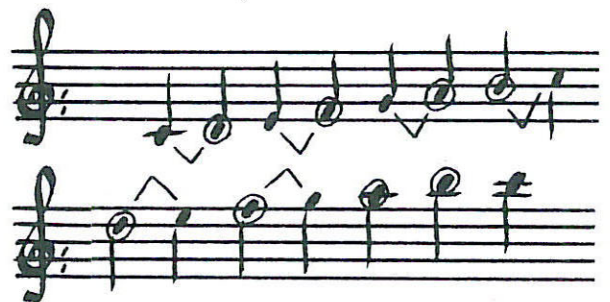
Ja es veu que el Sol, com que no podem fer-lo obrint, caldrà que el fem tancant, encara que llavors l'acord ja no serà obrint i a més canviarà. Si no t'én surts, sempre pots posar-hi a sobre, amb llapis, els números dels botons. Quedaria:

El número del dit que és recomanable usar: el posarem quan valgui la pena fixar-s'hi. En les partitures que no tinguin la ratlla accessòria de sota el pentagrama, aquest número estarà escrit directament sota la nota, i els acords estaran a la part de sobre el pentagrama. Així està en el següent exemple on ara s'han indicat les notes que fem amb la fila de fora, posant-hi a sobre una ratlla diagonal. (És una altra possibilitat de marcar les notes que creuarem, per exemple quan toquem amb la fila de dins i creuem amb la de fora.)

—Finalment veiem un nou signe que també ens ajudarà a llegir la partitura: enganxarem amb l'angle $\wedge$ o $\vee$ les notes que siguin amb un mateix botó, una prement i l'altra estirant. A partir d'ara estarà posat sempre i veuràs com va molt bé. Per exemple, l'escala de DO en les dues octaves, estaria escrita:

(en aquest cas no hi ha cap creu, perquè ja es veu que és sense creuar, tot amb la fila de dins).

Veiem un exemple de com seria la partitura de la cançó «La Presó de Lleida» en la nova escriptura:

Lam Mi Lam Mi
 Do Sol Mi Lam Mi
 Do Sol Lam Mi Lam
 4 2 4 3 4 2 3

Així queda molt simplificada, al mateix temps que s'indica tot el necessari per tocar-la igual que abans. Si t'inventes algun sistema per adaptar les partitures (per exemple fent servir colors) utilitza'l sense por. Aquí només es proposen unes idees, tretes de la pròpia experiència, en les quals ens basarem en les properes pàgines. Recorda, finalment, de deixar de banda tots el papers quan ja sàpigues una peça: només així la podràs tocar «amb plenes facultats».

Una altra qüestió, a partir d'ara ja veus que no hi ha res enregistrat a la cinta. És una llàstima perquè poder escoltar una peça, i sobretot tenir-la memoritzada, facilita molt les coses. Però espavilant-te una mica, també pots aprendre totes les partitures que vénen, pensa que estan escollides perquè es puguin fer bé amb el diatònic.

Per estudiar-les tens dos sistemes: el primer és interpretar les notes rítmicament (amb la

pràctica que tens ho has de poder fer, ja que només surten blanques, negres, corxeres i semicorxeres) i després tocar-ho i anar veient com sona. Un altre sistema, encara millor, és anar a casa d'algun amic o amiga que sàpiga solfeig, i que toqui la partitura amb algun instrument (amb un piano, o fins i tot amb una flauta dolça n'hi hauria prou). Tu l'enregistres i ja la pots escoltar moltes vegades, facilita, així, el seu estudi. En fi, si aconseguixes que te l'enregistri algú que sàpiga tocar el diatònic, i més si ho fa amb el teu propi instrument, ja no tindràs cap excusa per no aprendre-la!

Sobre el problema d'interpretar partitures que no estiguin ni en SOL ni en DO, en parlaré més endavant, on s'expliquen unes nocions d'harmonia.

Existeix, també, el procés invers: a partir d'un disc o una cinta que tinguis, sobretot si ja és d'acordió diatònic, com pots aprendre a tocar un dels temes? Et caldrà memoritzar-lo i després anar traient el que recordis. Però també pots demanar a algun músic que t'escrigui la partitura: llavors et serà molt més fàcil! Una vegada te l'hagi escrit (ep!, en to de SOL o de DO) ja pots fer-te les indicacions precises, qualsevol de les que hem explicat, per interpretar aquella partitura, que a més ja saps com sona. Si cal creuar, t'ho haurà de dir la pràctica: vés-ho provant, amb una fila o amb l'altra, i mira si t'és més ràpid o fàcil d'executar, i, sobretot, si veus que llavors els acords queden més uniformes, més llargs o més bonics.

Comencem, doncs, les noves partitures.

Americana
 21
 21
Enrique Jorrate

1. Ball de la corrandà alta

tradicional del Rosselló

La primera part d'aquesta dansa tradicional és preciosa dins la seva simplicitat; cal tocar-la suau, vigilant el ritme, que és una mica enganador, i fent les notes ben curtes. Es pot anar afegint alguna ornamentació com la que hi ha amb notes petites al segon compàs. S'han marcat les notes que es fan obrint, i només anirem a buscar a la fila de dins el La # (1').

La segona part, que si vols la pots aprendre més endavant, es basa en el mateix dibuix melòdic, però fent-lo amb un altre ritme. Creuarem algunes notes (les que porten l'aspa), i això ens facilitarà que quedi el ritme ben ale-

gre. Les notes d'aquesta segona part, independentment de la fila amb què cal tocar-les, també estan marcades amb el cercle si es fan obrint. El La # intenta tocar-lo amb el dit 2; en aquest cas potser és millor, ja que així el dit gros pot estar més per controlar l'obrir-tancar. En aquestes primeres partitures la mà esquerra encara està indicada amb números.

Al final de la partitura hi ha el calderó; mentre sona, el màxim de llarg, els balladors fan el «salt de quatre», aixecant a les noies i mantenint-les enlairades tant com poden.

Ballet $\text{♩} = 144$ (7 8 9 8 8 etc)

Corrandà $\text{♩} = 112$

2. Dues sardanes curtes

Aquí tenim dos exemples de sardanes curtes, les sardanes predecessores de les que ara ballem. No va ser fins a la segona meitat del segle passat, sobretot gràcies al treball de Pep Ventura (1817-1875), que es va concretar la cobla i l'estructura de la sardana que coneixem ara. Les sardanes curtes, i encara el més antic i difícil «contrapàs», les tocaven les «cobles de tres quartans»: tres músics que feien sonar la cornamusa, la tarota o xirimia (semblant a una gralla però una mica més llarga) i el flabiol amb tamborí.

Les sardanes les podem trobar escrites en compàs 6/8 o 2/4. Aquestes estan en compàs 6/8; les tocarem amb la fila de dins i creuant. A la primera sardana estan indicats els números de l'acompanyament i en algun moment, en el mateix lloc, el ritme d'aquest acompanyament. Aquest recurs de posar amb notes del ritme amb què toquem els botons de la mà esquerra el podem fer servir sempre que hi hagi variacions o dubtes en aquesta mà.

A la segona sardana haurem de vigilar que la figura rítmica ens surti exacta. Fixa't

que en aquestes partitures hi ha escrits, damunt del pentagrama, els noms dels acords que ens estan sonant. A partir de la propera melodia, amb el nom de l'acord i, si convé, amb el ritme de baixos i acords escrit a la ratlla de sota el pentagrama, n'hauràs de tenir prou.

Aquestes sardanes curtes tiren 8 els curts i 16 els llargs: o sigui que quan les ballem haurem d'acabar-les amb un dos. Podem fer les mateixes tirades que les sardanes actuals: dos curts, dos llargs, dos curts, dos llargs, contrapunt, dos llargs, contrapunt i dos llargs. El contrapunt és l'espai que hi ha entre els dos darrers llargs, i és on el flabiol fa el motiu (en el to que està la sardana):

Sardana curta tradicional catalana

♩ = 60 (CURTS) DO (SOL)

Mètode d'acordiò diatònic

«Bon dia Elionor» sardana curta tradicional catalana

♩ = 60

DO (SOL) DO (SOL)

BCN DI - A E - LI - O - NOR A - QUI VINC PER A DIR - VOS LO QUE EL MEU COR SUS -

(FA) (SOL) DO (FA)

- PI - RA PER VOS - TRA MÀ D'A - MOR MOL - TA FOR - TU - NA HEU FE - TA SI VOS VO - LEU CA - SAR, AMB

(SOL) DO (SOL) (FA) (SOL) DO

MI SE - REV ES - TI - MA - DE - TA MOLT BEN A - PRE - CIA - DE - TA I JO NO PEN - SO MEN - TIR.

3. Contradansa «la por»

Manuscrit segle XVIII Biblioteca Catalunya

D'un manuscrit català antic seleccionem aquesta contradansa, que en aquells temps deuria ser tocada amb instruments de corda. És maca i àgil de tocar amb el diatònic si anem creuant tal com indica la partitura.

Observaràs que el primer i darrer compàs de cada frase és incomplet: ja veuràs que la meitat que li falta es troba al següent motiu o al començament de la frase (i el toquem al fer la repetició).

A partir d'ara l'acompanyament anirà sempre amb el nom dels acords, a vegades indicant al

primer compàs el ritme dels baixos (B) i acords (A), o posant com sempre els números de la mà esquerra. En melodies en què l'acompanyament sigui sempre amb els mateixos botons (per exemple amb els 3-4) n'hi haurà prou amb posar a l'inici de la partitura el nom dels dos acords que s'aniran succeint (en aquest cas posaria Do/ (Sol)). Sobretot ho podem indicar així quan només toquem amb una sola fila, ja que els dos acords (obrint, el de *dominant* i tancant el de *tònica*) van canviant contínuament.

♩ = 116

The musical score consists of four staves of music in 3/4 time, with a tempo marking of ♩ = 116. The notation includes various rhythmic values, fingerings, and chord annotations. The chords are labeled as DO, FA, SOL, and DO/SOL. The fingerings are indicated by numbers 1-5. The score is divided into four measures, each with its own set of fingerings and chord annotations.

Measure 1: DO (B A B A), FA, SOL, DO, FA. Fingerings: 3 4, 2, 3, 2, 3 5, 4, 5 3 4, 2 4, 3 2, 3.

Measure 2: SOL, DO (A B), FA, DO, SOL. Fingerings: 4, 5.

Measure 3: DO/SOL, DO (A B), FA. Fingerings: 5, 2 3 2 4, 3 4 3 4, 4 5 3 4.

Measure 4: SOL, DO, FA, SOL, DO. Fingerings: 2, 4 3 4, 2 3 4 5, 4 3 4 2.

Mètode d'acordiò diatònic

4. Ball del banyut

de Sant Pere de Torelló

La música que sortirà si toquem aquesta partitura (també de l'Amades, II-81) és la que acompanyava un ball de Carnaval, de quan el Carnestoltes (el banyut) era viu i es gaudia d'un «període de temps de gran llicència en els costums i d'aplússima llibertat», segons llegim al mateix Costumari català.

Per tocar-la àgil caldrà creuar força (marcades les notes que fem amb la fila interna), canviant el ritme i fent-lo més alegre allà on està indicat. (Tot és qüestió d'inventar-se la dansa, ballant en aquest tros d'alguna manera ben pròpia de Carnaval —?—).

♩. = 60

The musical score consists of six staves of music in 3/8 time, marked *♩. = 60*. The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as notes, rests, and slurs. Below the staves, there are fingerings (numbers 1-5) and chord markings: SOL, RE, SOL, RE, SOL, LA_m, SOL, SOL, RE, SOL, RE, SOL, RE, SOL, SOL. A tempo change to *d. = 60* is indicated in the fourth staff. The piece concludes with a double bar line.

5. Ball pla

de Sant Vicenç de Montalt

No tinguis por —encara que es vegin moltes notes— d'anar desxifrant aquest ball pla, lleugerament adaptat per al nostre diatònic. S'han indicat amb lletres (A a E) els diferents trossos,

que es poden anar aprenent per separat. Als fragments que es toquen amb la fila de fora (on al començament hi ha el signe «sostingut» o «diesi») s'indica com creuar amb la fila de

III part: Repertori/Anàlisi

dins. Als altres, que al començament tenen el signe becaire (h) els toquem amb la fila de dins i estan marcades les notes que fem amb la de fora. El ball pla i el ball rodó foren antigament dues de les danses més ballades i estima-

des a Catalunya, van anar decaient a partir del primer terç del segle passat, quan d'Europa arribaven, amb un cert escàndol per atrevits, els balls moderns «de noms ingrats per a les orelles llatines» (Amades).

♩ = 160 (A) Passeig

♩ = 132 (B) Cargol

(C) Espolsada

Atpo. (D) Bolangera

(E) Ball

Mètode d'acordió diatònic

La música dels balls populars

Les cinc partitures que vénen ara corresponen a la música que acompanya diferents balls populars: aquests són els que surten a dansar pel carrer, formant part de la cercavila, els dies de la Festa Major, a la processó de Corpus o en d'altres ocasions importants.

Són molts els pobles que tenen la sevaarella de gegants, a uns altres hi ha els dimonis, els animals figurats, dracs i àguiles, o també els castellers i els balls pròpiament dits, entre els quals destaca el de bastons, un dels més antics i estès.

Diu Joan Amades (Costumari Català III-16): «Els entremesos són anteriors a la institució de la festa eucarística. Des del segle XII que en les grans festes i solemnitats reials i cortesanes es feien representacions molt incipients, especialment durant els grans àpats i festins palatins,

entre plat i plat, per tal d'entretenir els comensals, i d'ací el qualificatiu d'*entremès*, que trobem referit per primera vegada l'any 1380, en ocasió de la coronació de la reina Sibilla pel rei Pere. La data més vella que ens és coneguda, d'una representació d'aquest gènere a casa nostra, és de 1150, ...».

Els diferents balls populars sempre van acompanyats d'un instrument que els fa la música perquè puguin dansar. Acostumen a ser les gralles, la borrega (sac de gemecs) o el flabiol. Però l'acordió diatònic és també un bon instrument per tocar la música tradicional que anima els balls populars, i és per això que ara tenim uns exemples d'aquestes músiques. En fi, que si algú s'anima a formar un «entremès» al teu poble o barri, ja està clar que problema de música no n'hi ha d'haver...

Diatònic, sac de gemecs, flabiol i tamborí acompanyant el ball de pastorets de Vilafranca del Penedès.

6. Ball de nans de la Patum de Berga

La primera tonada és la d'uns nans, els caps-grossos inseparables i entremaliats que generalment acompanyen els gegants. D'uns nans de València ja se'n té notícia l'any 1589, i sembla ser que és un entremès força estrany fora de la península ibèrica. Al tocar-la barregem

bastant l'obrir-tancar amb el creuar, depèn de quina sigui la nota, la força que té dins la frase i l'acord que interessa; un bon exemple són les dues diferents pujades de semicorxeres, tant la que fem creuant com la que obrim-tanquem hem de procurar que quedin ben netes.

The image shows a handwritten musical score for a piece titled "Ball de nans" in 3/8 time. The score consists of six staves of music. The first staff begins with a tempo marking of $\text{♩} = 60$ and a key signature of one sharp (F#). The music is written in a single melodic line with various rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. Below the notes, there are numerous annotations: circled letters (SOL, RE, LA) indicating specific notes, and numbers (1-5) indicating fingerings. Some notes are marked with a checkmark (✓) or an 'X'. The score includes several measures with repeat signs and first/second endings. The second staff has a tempo marking of $\text{♩} = 104$. The notation is dense and characteristic of traditional Catalan tablature or early manuscript notation.

Mètode d'acordiò diatònic

7. Ball de cercolets del Penedès

Els nens són els que fan aquest ball, com el de pastorets o el de figuetaires. Els cercols són uns bastons amb forma de mitja circumferència, folrats amb cintes blaves i vermelles. Al ritme d'aquesta melodia, la passada, van saltant i avançant pel carrer.

Després s'aturen i un diu, posem per cas el de Vilafranca:

«Capità de la quadrilla
el bon dia us he donat,
a Vós, a la companyia
i al carrer de cap a cap.

Aquest cercol que jo'm porto
l'he volgut ben enramat
Visca Sant Fèlix Màrtir
i la Verge de Montserrat!»

Seguidament fan diferents figures amb altres músiques i reciten els versos que tenen preparats.

Amb el diatònic ens caldrà creuar força i assajar-la bastants vegades fins que ens surti ben alegre.

J:56

8. Ball de cintes

de la Garriga

Conegut també com Ball de les Gitanes, i a València com ball de la Magrana o de la Carxofa, sembla que té el seu origen antiquíssim en les danses que es feien dedicades a les divinitats de la terra. Els dansaires sostenen unes cintes enganxades al capdamunt d'un pal (antigament un arbre) i amb les seves figures les van trenant i desfent.

En la seva forma de Ball de Gitanes s'anomena «l'estaquirot» el que aguanta el pal, i «galerons» els dos balladors que van fent tombos, mentre toquen les castanyoles, al voltant de les parelles.

Per tocar aquesta tonada quasi no ens serà necessari creuar.

Handwritten musical score for "Ball de cintes" in 2/4 time, featuring three staves of music with tablature below. The tablature uses letters (SOL, RE, B, A) and numbers (2, 3, 4, 5) to indicate fret positions and fingerings. The score includes a tempo marking of quarter note = 132 and various musical notations like slurs and repeat signs.

Staff 1: Tempo marking $\text{♩} = 132$. Tablature: SOL, B A (RE), B A, SOL, (RE), SOL, (RE), SOL. Fingerings: 2 3, 2 4, 4 5, 5 4 5 3 4, 3.

Staff 2: Tablature: (RE), SOL, SOL, (RE), SOL, (RE). Fingerings: 5 3 4, 3 4.

Staff 3: Tablature: SOL, (RE), SOL, SOL. Fingerings: 4 5 3 2, 4.

Mètode d'acordiò diatònic

9. Ball de cascavells de Cardona

Per Pasqua, dins les antiquíssimes i universals celebracions d'origen agrari per festejar l'inici de la Primavera, surten a cantar les caramelles, i amb elles, antigament, el ball de cascavells. A les cantades de caramelles l'acordiò diatònic va ser, ben aviat, un instrument molt utilitzat.

Al ritme de la música d'aquest ball els dan-

saies fan repicar els cascavells que porten lligats a les cames i als braços fent un bonic acompanyament i allunyant, segons deien fa molt anys, els esperits malèvols. Observem a la partitura que després de fer la primera repetició accelerem el ritme, tal com indica el nombre de pulsacions del metrònom.

♩ = 80

Sol 3 2 3 || 2 (Re) 2 3 4 Sol 3 (Re) Sol 4 4 3 4 2 3 (Re)

Sol 2 4 (Re) Sol 2 2 (Re) Sol 5 (Re) Sol

♩ = 69

(pp) (pp)

Sol 4 3 4 2 3 (Re) Sol (Re) Sol (Re) Sol (Re) Sol

(Re) Sol (Re) Sol (Re) Sol (Re) Sol

(Re) Sol (Re) Sol (Re) Sol

(Re) Sol (Re) Sol

3 (Re) 4 Sol (Re) (Re) Sol

10. Ball de panderos

de Vilafranca del Penedès

La tonada és ben bé d'una jota, i cal procurar fer-la alegre i puntejada. Creuarem molt (atenció amb els números dels dits) i per això potser et vagi bé, a l'estudiar-la, marcar-te amb un cercle les notes que es fan obrint.

D'un llibre de Francesc de P. Bové publicat

el 1926 s'ha tret la partitura, i allà ell mateix ens descriu una mica la dansa, dient que «actualment consisteix en un joc especial d'aletejats traspassos i plaenters rodols que hi desclouen, tot donant la mà al company i festejant-lo amb el pandero enfilat per damunt del seu cap».

$\text{♩} = 80$

3 2 4 || 3 4 2 3 2 | 2 3 2 4 2 | 2 4 5 4 | 5 4 5 | 4 3 4 |

1 2 (Fi)
Sol Sol | 3 4 2 | (La) (Re) | 4 | 3 4 2 | 3 2 4 | 5 4 ||

1 2
Sol Sol | 3 4 2 4 3 4 | (La) (Re) |

1 2
Sol Sol | (La) (Re) | 5 | 5 4 5 3 | Sol ||